

УДК 338.47

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Устенко М.О., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті висвітлюються тенденції розвитку світової логістичної системи, визначаються її учасники, структура їх взаємин.

Ключові слова: логістика, логістична система, міжнародні транспортні коридори, логістичні послуги.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На даний час, логістика, як один з ефективних інструментів планування, організації та управління процесами руху матеріального та супутніх йому потоків, спрямована на отримання максимального прибутку усіма учасниками конкретного транспортно-розподільчого процесу шляхом оптимізації їх логістичних витрат в певному просторі та часі. При чому координацію технологічної, технічної та організаційно-економічної взаємодії між усіма функціональними ланками забезпечує відповідна логістична система.

Згідно досвіду розвинутих країн, використання логістичних систем дозволяє зменшити загальні логістичні витрати майже на 12-35 %, транспортні витрати на 7-20 %, а витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи та збереження матеріального потоку на 15-30 %, а також прискорити швидкість обігу матеріальних ресурсів на 20-40 % та скоротити їх запаси на 50-200 %. Все це свідчить про те, що одним з важливих факторів економічного зростання є формування логістичних систем, що разом складаються у світову логістичну систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела. Поняття логістичної системи є одним з базових понять логістики. Система (від грецького – ціле, складене з частин, з'єднання) розглядається як сукупність елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним, які створюють певну цілісність.

Найбільш узагальненим є визначення логістичної системи дане А.Н. Родніковим. Воно свідчить: «Логістична система – це адаптивна система із зворотним зв'язком, виконуюча ті або інші логістичні функції і логістичні операції, яка складається, як правило, з декількох підсистем і що має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем» [9].

За Кальченко А.Г. логістична система — це організаційно-господарський механізм управління матеріальними та інформаційними потоками. Вона включає матеріальні засоби, що забезпечують рух

товарів по логістичному ланцюгу (склади, вантажно-розвантажувальні механізми, транспортні засоби), виробничі запаси та засоби управління усіма ланками ланцюга [3].

В Економічній енциклопедії наведено таке визначення логістичної системи: “цільова інтеграція елементів у межах певної економічної системи з метою оптимізації процесів трансформації матеріального потоку” [13].

Визначення логістичних систем можна розділити на три групи.

1. Логістична система як комплекс процесів і явищ, а також зв'язків між ними, що існує об'єктивно, незалежно від суб'єкта управління. Виділяються елементи системи, що вивчаються, визначаються, які з характеристик є істотними, виділяється система з середовища, тобто як мінімум визначаються входи і виходи, а як максимум піддається аналізу її структура, виявляється механізм функціонування і, виходячи з цього, вплив на систему в широкому напрямі. Тут логістична система виступає як об'єкт дослідження і об'єкт управління.

2. Логістична система як інститут, спосіб дослідження. Фахівець з логістики розробляє логістичну систему як деяке абстрактне відображення реальних об'єктів. У цьому трактуванні логістична система східна з поняттям моделі.

3. Логістична система як компроміс між двома першими групами. Логістична система є штучно створюваним комплексом елементів (наприклад, команд, технічних засобів, наукових теорій), призначеним для вирішення складної економічної задачі. Отже, фахівець з логістики не тільки виділяє з середовища систему, але і синтезує її. Логістична система є реальним об'єктом і одночасно абстрактним відображенням зв'язків дійсності [6].

Формування цілей статті. Метою даної статті є визначення сучасних тенденцій розвитку світової логістичної системи, її учасників, структуру їх взаємин..

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових

результатів. Розглядаючи тенденції розвитку світової логістичної системи слід зазначити, що останнім часом підприємства-вантажовідправники все частіше передають задачі у сфері логістики спеціалізованим компаніям, третім фірмам-постачальникам логістичних послуг, які забезпечують найефективніше рішення.

Логістичні послуги поділяються на три групи:

– послуги із перевезення вантажів різними видами транспорту;

– консультативні послуги щодо створення каналів постачання товарів (стратегічні питання розробки глобальних товаророзподільчих мереж) і послуг транспортного менеджменту. До останніх належать послуги зі зберігання й обробки вантажів, транспортно-експедиторські, а також послуги із митної очистки вантажів;

– послуги із пакування вантажів, фінансування торгових угод, оренди і ремонту обладнання, страхування вантажів, передачі інформації, кур'єрських та послуг з експрес-доставки.

Основні фактори постійного зростання попиту на логістичні послуги – це глобалізація світової економіки, використання виробничої технології “just in time” і розвиток електронної торгівлі. Процес глобалізації сприяє розширенню та ускладненню товаророзподільчих каналів та мереж постачання. При цьому відбувається централізація виробничих процесів (найбільш складних, відповідальних і дорогих) на промислових підприємствах великих компаній, що дає економію на масштабах виробництва, але одночасно призводить до збільшення транспортних витрат. Це обумовлює необхідність звернення до логістичних компаній.

Розвиток інтеграції світової економіки і глобалізація бізнесу сприяли створенню міжнародних логістичних систем. Логістичні активності стали більш комплексними, а такі проблеми як розміщення виробництва і центрів дистрибуції, вибір видів транспорту для конкретного замовлення, типів сервісу, методів управління запасами, проектування адекватних комунікаційних і інформаційних систем привели до інтеграції логістичної і транспортної компонент з метою оптимізації процесу перевезення і максимального задоволення потреб замовника.

Сьогодні в міжнародній практиці до транспортно-логістичної інфраструктури відносять:

- термінали і транспортні вузли (вокзали, порти, аеропорти);

- об'єднуюча інфраструктура (залізниця, автошляхи, морські шляхи, повітряні траси);

- центри отримання і обробки інформації про циркуляцію руху;

- відносини з клієнтами (агенції, системи резервування квитків, оформлення накладних, встановлення тарифів і т.п.);

- допоміжні логістичні партнери (страховки, охоронні заправні організації та ін.) [11].

Сучасна практика транспортування вантажів за кордоном пов'язана зі все більшою експансією перевезень, здійснюваних одним експедитором з одного диспетчерського центру і по єдиному транспортному документу. Це мультимодальні, інтермодальні, трансмодальні, А-модальні, комбіновані, сегментовані та інші види перевезень.

Інтермодальним є перевезення вантажів декількома видами транспорту, при якому один з перевізників організовує всю доставку з одного пункту відправлення через один або більш пунктів перевалювання до пункту призначення і залежно від розподілу відповідальності за перевезення видаються різні види транспортних документів.

Перевезення стає мультимодальним, якщо особа, яка організовує перевезення, несе за неї відповідальність на всьому шляху проходження незалежно від кількості видів транспорту, що беруть участь у перевезенні, при оформленні єдиного перевізного документа. На відміну від інтермодальних систем, де великі вантажні місця перевозяться за єдиними тарифами і перевізними документами з рівними правами всіх видів транспорту, що беруть участь, в мультимодальних перевезеннях один з видів транспорту виступає в ролі перевізника, а взаємодіючі види транспорту - як клієнти, що оплачують його послугу [26].

Змішане перевезення вантажів здійснюється звичайно двома видами транспорту, наприклад: залізнично-автомобільна, річкова-автомобільна, морська-залізнична і т.п. при цьому вантаж доставляється в пункт перевалювання або вантажний термінал без зберігання або з короткочасним зберіганням з подальшим перевантаженням на інший вид транспорту. Ознаками даного виду перевезення є: наявність декількох транспортних документів, відсутність єдиної ставки фрахту, послідовна схема взаємодії учасників транспортного процесу. Комбіноване перевезення відрізняється від змішаної наявністю більш ніж 2 видів транспорту.

Складність глобальних логістичних систем, необхідність гнучкого реагування на постійно змінні запити клієнтів, прагнення здійснити логістичний сервіс на найвищому рівні приводять до необхідності інтеграції фірмового менеджменту з численними логістичними посередниками, яких прийнято називати «третьою стороною». Суть даного підходу полягає в тому, що діяльність по логістиці і розповсюдженню товару довіряється третім фірмам. До третьої сторони відносять компанії по наданню логістичних рішень, а також перевізників підтримуючих даний бізнес.

Функціонування глобальних логістичних систем неможливе без відповідної інфраструктури, до якої, перш за все, відносяться міжнародні транспортні коридори. Під міжнародними транспортними коридорами розуміється частина національної або міжнародної транспортної системи, яка забезпечує значні міжнародні вантажні і пасажирські перевезення між окремими географічними районами, включає пересувний склад і стаціонарні пристрої всіх видів транспорту, що працюють на даному напрямі, а також сукупність технологічних, організаційних і правових умов здійснення перевезень. Організація міжнародних транспортно-логістичних комплексів ставить собі за мету уніфікацію національних законодавств, гармонізацію транспортної інфраструктури, що має єдині технічні параметри і забезпечує застосування єдиної технології перевезень як основи створення глобальної логістичної системи і інтеграції національних транспортних систем в світову транспортну систему [11].

Сьогодні світовий ринок логістичних послуг проходить через процес фундаментальних змін, що роблять кардинальний вплив на роль і масштаби діяльності його учасників, і структуру їхніх взаємин. Основними рушійними силами на ринку логістики є:

- глобалізація діяльності підприємств-виробників;
- концентрація підприємств-виробників на ключових компетенціях і аутсорсинг непрофільних напрямків;
- прагнення до скорочення розміру логістичного ланцюжка та оптимізації витрат на його ділянках.;
- скорочення життєвого циклу продукції, зростання ролі інновацій, прискорення розвитку інтернет-бізнесу [5].

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Можна узагальнити основні сучасні тенденції розвитку світової логістичної системи:

1. Відбулися фундаментальні зміни у філософії товарно-матеріальних запасів.
2. Асортимент товарів істотно розширився.
3. Відбулися революційні зміни у сфері виробництва комп'ютерів та комунікаційних технологій, що сприяло здійсненню логістичного підходу, побудованого на безлічі облікових елементів та оперуючого великими обсягами даних.
4. З'явилися нові, великі мережі роздрібного продажу та торговельні фірми масового продажу з дуже складними логістичними системами.

Анотація. В статті освещаются тенденции развития мировой логистической системы определяются ее участники, структура их взаимоотношений.

5. Розширення асортименту пропонованих логістичних послуг.

6. Розповсюдження використання аутсорсингу – передачі функцій контролю над розподілом готової продукції від виробників до спеціалізованих фірм.

7. Скорочення числа постачальників та формування довгострокової співпраці з логістичними фірмами.

8. Удосконалення методів управління логістичними процесами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алесинская Т.В. Основы логистики. Общие вопросы логистического управления. Учебное пособие. / Алесинская Т.В. — Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2005.
2. Димарчук С. М. Логістична система управління та її взаємозв'язок з стратегією підприємства / Димарчук С. М. // Вісник ДУ "Львівська політехніка", 2000.— № 390.— С. 20–22.
3. Кальченко А. Г. Логістика: Підручник. / Кальченко А. Г. – К.: КНЕУ, 2003. - 284 с.
4. Лубочнов В. Маркетинговая логистика / Лубочнов В. // Риск, 1996,— № 4–5.— С. 50–55.
5. Маркетинговое исследование логистического рынка Украины 2007-2008 гг., демонстрационная версия // marketing@uvk.ua.
6. Миротин Л.Б. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения, процедуры: Уч. Пособие. / Миротин Л.Б., Ташбаев И. Э. – М.: Инфра-М, 2002. – 252 с.
7. На мировом рынке логистических услуг // БИКИ.– 2005.– № 141.– С. 11–13.
8. Назаренко В.М. Транспортное обеспечение внешнеэкономической деятельности. / Назаренко В.М., Назаренко К.С. – М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. – 150 с.
9. Родников А.Н. Логистика: Терминологический словарь. / Родников А.Н. – М.: Экономика, 1995. – 252с.
10. Семенов Г.А. Эволюция понятия «логистика». Характеристика логистичних систем. / Семенов Г.А., Гиря М.Г. // «Держава та регіони». 2006. – 280-289с.
11. Сергеев В.И. Глобальные логистические системы: Учеб. пособие / Сергеев В.И. – СПб.: Издательский дом «Бизнес - пресса», 2001. - 240 с.
12. Транспортная логистика: Учебн. пособ. для транспортных вузов / Под. ред.Миротина. – М.: изд-во «Экзамен», 2002. – 512 с.
13. Економічна енциклопедія, Київ, вид. центр "Академія" 2001, Тернопіль, Академія Народного господарства, Том-2, стр 205.

Ключевые слова: логистика, логистическая система, международные транспортные коридоры, логистические услуги.

Summary. The article highlights trends in the global logistics system, defined by its members, structure their relationships.

Keywords: logistics, logistics system, international transport corridors, logistical services.

*Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Воловельська І.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.*

УДК 336.763

АНАЛІЗ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ

*Фурсова В.А., к.е.н., доцент,
Зінченко С.Г., магістр (НАУ ХАІ)*

На сьогодні механізм сек'юритизації фінансових активів продуктивно функціонує у розвинутих країнах світу, перші кроки на шляху його впровадження зробила і Україна. У статті проаналізовані та узагальнені підходи сек'юритизації з метою тлумачення та визначення сутності даного явища.

Ключові слова: сек'юритизація, банківські активи, фінансування, ліквідні цінні папери.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За останні десятиліття у світову банківську практику було впроваджено багато різноманітних фінансових інновацій, найбільш популярною з яких була сек'юритизація. Незважаючи на те, що вона сприяла виникненню фінансової кризи у США, наразі ця технологія знову викликає значний інтерес серед науковців, оскільки виконує важливу роль у відновленні фінансової стабільності й подоланні кризи ліквідності. Саме тому дослідження підходів щодо визначення сутності сек'юритизації є дуже актуальним.

Аналіз досліджень і публікацій. Серйозні дослідження в цьому напрямку проводили такі зарубіжні вчені: Х.П. Бер, А. Казаков, А. Селівановський, А. Рачкевич, І. Алексєєва [1 – 4] та інші. Серед вітчизняних вчених цю проблему вивчали Базилевич В.Д., Погорельцева Н.П. [5]. Але аналіз вказаних публікацій виявив не лише відсутність єдиного визначення сек'юритизації, але й різне розуміння її сутності.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних підходів щодо визначення поняття сек'юритизація та формулювання дефініції цього явища.

Основна частина. Початок розвитку ринку сек'юритизації (від англ. security – "цінний папір") припав на 1970 р. в США. Вперше термін "сек'юритизація" з'явився в Wall Street Journal в

1977 р. і був винайдений Льюїсом Ранієрі (Lewis S. Ranieri), головою іпотечного департаменту Salomon Brothers, який запропонував використати цей термін репортеру Wall Street Journal Анн Монро (Ann Monroe) в статті, присвяченій опису андеррайтингу першого випуску цінних паперів, забезпечених заставою прав вимоги по іпотечним кредитам [6].

Багато країн континентальної Європи, і Росія в тому числі, запозичували поняття "сек'юритизація" як правову і економічну категорію в англосаксонських країнах. З точки зору мовознавства, поняття "сек'юритизація" перейшло в наш фінансовий лексикон за допомогою транскрипції. У схожому ключі справа йшла і у більшості інших європейських держав, хоча в деяких з них, наприклад, Франції, був вироблений власний понятійний апарат. У Франції сек'юритизація активів іменується як – "Titrisation" (від французького "le titre" – цінний папір). У інших же частинах Європи термінологія ще до кінця не сформувалась.

Використовувана у вітчизняній літературі і практиці транскрипція англомовного терміну "Securitisation" зберегла значення оригіналу. З точки зору англійської мови простежується очевидний граматичний зв'язок між словом "Securitisation", що перекладається як власне сек'юритизація і "Securities", що в перекладі означає – цінні папери. Граматичний зв'язок цих